

Κείμενο 1

Πώς τα σχολεία της Σουηδίας εκπαιδεύουν παιδιά με περιβαλλοντική συνείδηση

Κείμενο από το διαδίκτυο ελαφρώς διασκευασμένο. Πηγή: <https://tvxs.gr/news/paideia/> 14 - 01 – 2020

Η 17χρονη Γκρέτα Τούνμπεργκ, που έγινε το πρόσωπο της κλιματικής αλλαγής, μπορεί να έχει προκαλέσει έκπληξη στον κόσμο, αλλά στη Σουηδία, οι νέοι εδώ και καιρό είναι υπερασπιστές του περιβάλλοντος.

Ενώ η Τούνμπεργκ άνοιξε τον δρόμο στις κλιματικές συνομιλίες των Ηνωμένων Εθνών στη Μαδρίτη, οι μαθητές σε ένα δημοτικό σχολείο σε προάστιο της Στοκχόλμης δίνουν τον δικό τους αγώνα. Ειδικότερα, βγάζουν τα παπούτσια τους έξω από την πόρτα προτού εισέλθουν στο κτίριο, για να μειώσουν την ανάγκη για χημικά καθαριστικά δαπέδων που βλάπτουν το περιβάλλον.

Η φροντίδα για το περιβάλλον υπάρχει σε κάθε πτυχή της σχολικής ημέρας για τους μαθητές στο Δημοτικό Σχολείο Örgminge, όπου οι φωτεινές αίθουσες διδασκαλίας κοσμούνται με παγκόσμιους χάρτες και εικόνες ζώων υπό εξαφάνιση, ενώ οι μαθητές παίρνουν το γεύμα τους σε επαναχρησιμοποιούμενα πιάτα και ποτήρια. Την ίδια στιγμή από πολύ μικρή ηλικία διδάσκονται τις επιπτώσεις του πλαστικού στους ωκεανούς. [...]

Τα περιβαλλοντικά θέματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του σουηδικού προγράμματος σπουδών από το 1969 και η σχέση με τη φύση έχει εδώ και καιρό σημαντική θέση στη σουηδική κουλτούρα. Η περιβαλλοντική συνείδηση της χώρας αποδίδεται από πολλούς στο γεγονός ότι πάνω από το 80% των Σουηδών ζουν σε κοντινή απόσταση από τα 30 εθνικά πάρκα, από τα 4.000 φυσικά καταφύγια ή από πολλά άλλα φυσικά τοπία της χώρας. Η αγάπη για πεζοπορία, κατασκήνωση και άλλες δραστηριότητες αναψυχής κοντά στη φύση όχι μόνο ενθαρρύνεται, αλλά αποτελεί και νομοθετημένο δικαίωμα.

Η Τούνμπεργκ, που κρίστηκε Πρόσωπο της Χρονιάς του 2019, αποτελεί το αποκορύφωμα δεκαετιών κυβερνητικής εκπαιδευτικής πολιτικής, σύμφωνα με την Κάισα Χολμ, Καθηγήτρια Κοινωνικών Επιστημών στο Σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης Varbyskolan στη νοτιοδυτική Στοκχόλμη για παιδιά ηλικίας 10 έως 16 ετών. «Είναι εκπρόσωπος αυτής της γενιάς. Πολλά παιδιά έχουν την αίσθηση ότι πρέπει να αλλάξουν, ότι κάτι πρέπει να αλλάξει», είπε.

Τα μαθήματα σχετικά με το περιβάλλον δεν συμπιέζονται σε ένα μόνο μάθημα, αλλά εξετάζονται σε όλα τα μαθήματα, από την φυσική έως την οικιακή, και ξεκινούν από το νηπιαγωγείο. Δεδομένου του εύρους της διδασκαλίας, δεν αποτελεί έκπληξη για τους εκπαιδευτικούς το ενδιαφέρον για τον περιβάλλον, αλλά το επίπεδο δράσης των νέων. [...]

«Προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε πράσινους επαναστάτες, να τους κάνουμε να σκεφτούν με συγκεκριμένο τρόπο», δήλωσε από τη μεριά του ο Johan Öhman καθηγητής εκπαίδευσης στο Σουηδικό Πανεπιστήμιο Örebro. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να σκέφτονται κριτικά, να εξετάζουν τις πολιτικές προκλήσεις που σχετίζονται με τον περιβαλλοντισμό και τη βιωσιμότητα και να επεξεργάζονται τα επιχειρήματά τους, ανέφερε ο Öhman. [...].

Κείμενο 2

Αυτός ο πλανήτης είναι το μόνο μας σπίτι.

Το κείμενο βασίζεται στο μήνυμα του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ του Αντόνιο Γκουτέρες για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος (05 06 2022). Συνομειμένο.

[...] Περισσότεροι από 3 δισεκατομμύρια άνθρωποι πλήττονται από τα υποβαθμισμένα οικοσυστήματα. Η ρύπανση ευθύνεται για περίπου 9 εκατομμύρια πρόωρους θανάτους κάθε χρόνο. Περισσότερα από 1 εκατομμύριο φυτικά και ζωικά είδη κινδυνεύουν να εξαφανιστούν, πολλά μέσα σε δεκαετίες. Σχεδόν οι μισοί άνθρωποι βρίσκονται ήδη στη ζώνη κινδύνου για το κλίμα και έχουν 15 φορές περισσότερες πιθανότητες να πεθάνουν από τις κλιματικές επιπτώσεις όπως η ακραία ζέστη, οι πλημμύρες και η ξηρασία. [...]

Γι' αυτό οι κυβερνήσεις πρέπει επειγόντως να δώσουν προτεραιότητα στη δράση για το κλίμα και την προστασία του περιβάλλοντος μέσω πολιτικών που προωθούν τη βιώσιμη πρόοδο. Για τον σκοπό αυτό, πρότεινα πέντε συγκεκριμένες συστάσεις για τη δραματική επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας παντού, συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης ανανεώσιμων τεχνολογιών και πρώτων υλών σε όλους, της μείωσης της γραφειοκρατίας, της μετατόπισης των επιδοτήσεων και του τριπλασιασμού των επενδύσεων.

[...] Ως ψηφοφόροι και καταναλωτές πρέπει να κάνουμε τις ενέργειές μας να μετράνε: από τις πολιτικές που υποστηρίζουμε, τα τρόφιμα που τρώμε, τις μεταφορές που επιλέγουμε, τις εταιρείες που υποστηρίζουμε. Μπορούμε όλοι να κάνουμε φιλικές προς το περιβάλλον επιλογές που θα καταλήξουν στην αλλαγή που χρειαζόμαστε.

Οι γυναίκες και τα κορίτσια, ειδικότερα, μπορούν να είναι δυναμικοί παράγοντες αλλαγής. Πρέπει να χειραφετηθούν και να συμπεριληφθούν στη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα. Ομοίως,

η εγγώρια και παραδοσιακή γνώση πρέπει να γίνεται σεβαστή και να αξιοποιείται για να συμβάλει στην προστασία των εύθραυστων οικοσυστημάτων μας.

Η ιστορία έχει δείξει τι μπορεί να επιτευχθεί όταν δουλεύουμε μαζί και βάζουμε τον πλανήτη πάνω από όλα. [...]

Στη δεκαετία του 1990, η Σύμβαση της Βασιλείας απαγόρευσε την απόρριψη τοξικών αποβλήτων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Και, πέρυσι, μια πολυμελής προσπάθεια τερμάτισε την παραγωγή μολυβδούχας βενζίνης – μια κίνηση που θα προωθήσει την καλύτερη υγεία και θα αποτρέψει περισσότερους από 1,2 εκατομμύρια πρόωρους θανάτους κάθε χρόνο. [...]

Μαζί μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι ο πλανήτης μας όχι μόνο επιβιώνει, αλλά ευδοκιμεί, επειδή έχουμε μόνο μία Γη.

Κείμενο 3

[Η γιαγιά μου η Αθήνα]

Το κείμενο προέρχεται από το βιβλίο του Κώστα Ταχτσή «Η γιαγιά μου η Αθήνα», εκδ. Ερμής, Αθήνα: 1979.

Όσο κι αν μολυνθεί η ατμόσφαιρα, δεν πρόκειται ν' αλλάξει πολύ το μελιχρό αθηναϊκό φθινόπωρο, ο ήπιος αθηναϊκός χειμώνας με τις αλκυονίδες μέρες του, η μεθυστική άνοιξη, και το ναρκωτικό καλοκαίρι, που έχει πότε – πότε και τις βραδινές του αύρες. Όσο κι αν ρυπανθεί ο Σαρωνικός, θα μένει ελπίζω πάντα κάποια σχετικά καθαρή ακρογιαλιά. Οι άνθρωποι μπορεί στο μεταξύ να πηγαίνουν στη Σελήνη για δουλειές, μα η μαγεία του φεγγαριού τη στιγμή που ξεπροβάλλει πάνω από την κορυφογραμμή του Υμηττού, θα μένει πάντα ίδια. Το μοναδικό φως του αττικού ουρανού δύσκολα θ' αλλάξει κι αυτό. Μέσα στην κόλαση που λένε πως θα είναι σε λίγα χρόνια η Αθήνα, θα μένει πάντα ο μικρός παράδεισος του μοναστηριού της Καισαριανής, δέκα λεπτά από το κέντρο. Απ' τα παλιά και τόσο ανθρώπινα σπιτάκια που ξέραμε, δε θα 'χει μείνει πια κανένα. Αλλά σ' αυτές τις ακαλαίσθητες πολυκατοικίες που υψώνονται στη θέση τους, θα κατοικούνε για πολύ καιρό ακόμα άνθρωποι που, έστω και παρεφθαρμένη – και σάμπως θαν' η πρώτη φορά; - θα μιλάνε λίγο-πολύ την ίδια γλώσσα με μένα, θα σκέφτονται και αισθάνονται λίγο-πολύ σαν και μένα, νέοι και νέες που, όσο θα υπάρχουνε βιβλία, δε μπορεί, έστω και λίγοι απ' αυτούς, θα με διαβάζουν.

Μερικοί ισχυρίζονται πως η Αθήνα είναι ήδη κόλαση. Γκρινιάζουν για τ' ασταμάτητα κροταλίσματα των κομπρεσέρ και τα μπουμπουνητά της μπετονιέρας, για το συνεχές ξήλωμα των πεζοδρομίων, για τη σκόνη που κάνει πιο οδυνηρή την ξεραΐλα του σχεδόν άδενδρου αθηναϊκού τοπίου, για την κακή συνήθεια που έχουν οι νοικοκυράδες να τινάζουν τα χαλιά τους απ' το μπαλκόνι, για το λατομείο που κατατρώει σα γάγγραινα τον Υμηττό, για την περίεργη ατιμωρησία αυτών που καίνε τα δάση για να τα κάνουν οικόπεδα, για το απαράδεκτο κυκλοφοριακό πρόβλημα και τις

κλήσεις που παίρνουν για παράνομη στάθμευση έξω απ' το σπίτι τους, και για πολλά άλλα. Οι παλιοί Αθηναίοι τα βάζουν με τους επαρχιώτες που 'χουν ενσκήψει πάνω στην Αθήνα σαν ακρίδες, κι όλοι αυτοί με τους τουρίστες –άλλη, χειρότερη πληγή.

[...] Εγώ δε λέω τίποτα. Κάθομαι κουρνιασμένος στην ταράτσα μου σα γλαύκα¹ της Αθηνάς, και βλέπω τους ανθρώπους και τα χρόνια – παραλίγο να πω αιώνες – να περνάνε. Καμιά φορά, για να ξεσκάσω, πετάω ως την κορυφή του Υμηττού. Από κει πάνω, η Αθήνα φαντάζει ακόμα όπως ήταν τότε...

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Για καθεμιά από τις παρακάτω φράσεις να γράψεις τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**, ανάλογα με το αν νομίζεις ότι η φράση αποδίδει ορθά το νόημα των Κειμένων 1 και 2. Στη συνέχεια να τεκμηριώσεις την απάντησή σου, παραθέτοντας για την καθεμία από ένα αντίστοιχο χωρίο από τα κείμενα:

- 1.** Η έμπρακτη ευαισθησία των Σουηδών για το φυσικό περιβάλλον είναι αποτέλεσμα μόνο του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας τους. (Κείμενο 1)
- 2.** Οι Σουηδοί εκπαιδευτικοί αισθάνονται έκπληκτοι από το επίπεδο της περιβαλλοντικής δράσης των νέων. (Κείμενο 1)
- 3.** Οι Σουηδοί μαθητές/-τριες δεν επιτρέπεται να κρίνουν τις πολιτικές επιλογές που αφορούν στο περιβάλλον και τη βιωσιμότητα. (Κείμενο 1)
- 4.** Για την προστασία του περιβάλλοντος χρειάζεται η συμμετοχή όλων των πολιτών μέσα από τις επιλογές της καθημερινής ζωής. (Κείμενο 2)
- 5.** Οι παραδοσιακές αξίες κάθε τόπου δεν μπορούν να συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος. (Κείμενο 2)

Μονάδες 15

---

¹ Κουκουβάγια

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Ποια είναι η θέση/ισχυρισμός του συντάκτη του Κειμένου 1 (μονάδες 2) και ποιον τρόπο και μέσα επιλέγει, για να μας πείσει γι' αυτόν; Να αναφέρεις τέσσερα χωρία του κειμένου που στηρίζουν την απάντησή σου (μονάδες 8).

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

α. Το Κείμενο 2 εκφράζει με ποικίλους γλωσσικούς τρόπους όπως η **βεβαιότητα**, η **υποχρέωση** και η **δυνατότητα** το μήνυμα του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ. Να εντοπίσεις δύο παραδείγματα για κάθε μία από τις προηγούμενες περιπτώσεις (μονάδες 6)

β. Να βρεις δύο σημεία στο Κείμενο 2, όπου επιλέγεται το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο (μονάδες 2) και να δικαιολογήσεις σε κάθε περίπτωση την επιλογή αυτή (μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ποια είναι η στάση του αφηγητή στο Κείμενο 3 απέναντι στις αλλαγές που εντοπίζονται στο οικιστικό και φυσικό περιβάλλον της Αθήνας; Να την τεκμηριώσετε χρησιμοποιώντας τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες. Πώς κρίνεις εσύ τη στάση του; Να απαντήσεις με στοιχεία από το κείμενο και να εκθέσεις και την προσωπική σου άποψη σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15